

**Ellenőrzési jelentés
a Nógrád Vármegyei Kormányhivatal
Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály
Szociális és Gyámügyi Osztályának
2022. évi ellenőrzési tevékenységéről**

Dr. Szabó Sándor főispán

1. Szociális igazgatás

1.1. Szociális szolgáltatók és intézmények hatósági ellenőrzése

Szociális szolgáltatók és intézmények rendes ellenőrzése		
Szolgáltatás	Rendes ellenőrzések száma	
	tervezett	lefolytatott
Szociális alapszolgáltatás		
szociális étkeztetés - szociális konyha	41	40
szociális étkeztetés - népkonyha	2	2
időskorúak nappali ellátása	6	5
házi segítségnyújtás	11	11
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	0	0
falugondnoki szolgáltatás	28	28
tanyagondnoki szolgáltatás	1	1
hajléktalan személyek nappali ellátása	1	1
szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás	1	1
Szociális alapszolgáltatás összesen:	91	89
Szakosított ellátás		
idősek otthona	5	3
időskorúak gondozóháza	0	0
fogyatékos személyek otthona	1	0
pszichiátriai betegek otthona	1	1
hajléktalan személyek átmeneti szállása	1	1
éjjeli menedékhely	1	1
Szakosított ellátás összesen:	9	6
Szociális szolgáltatók és intézmények rendes ellenőrzése összesen:	100	95

A 2022. évre tervezett 60 engedélyesből és 100 szolgáltatásból, 58 engedélyes és 95 szolgáltatás ellenőrzése valósult meg.

A rendes ellenőrzés elmaradását egy esetben az okozta, hogy a szolgáltatást (házi segítségnyújtás) a vizsgált időszakban egyetlen ellátott sem vette igénybe.

A rendes ellenőrzések elmaradásának további oka a humánerőforrás hiánya.

Az elmaradt rendes ellenőrzések a 2023. évi ellenőrzésekhez kerültek átcsoportosításra.

A betervezett 60 engedélyes közül 7 engedélyes fenntartója önkormányzati társulás, 45 engedélyesé önkormányzat, 3 engedélyesé egyházi, 4 engedélyesé nem állami, 1 engedélyesé a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság.

Az ellenőrzés eszközei:

- adatszolgáltatás,
- iratbemutató, iratbekérés, nyilatkozat bekérés,
- helyszíni ellenőrzés.

A Nógrád Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztálya (továbbiakban: Kormányhivatal) étkeztetés, nappali ellátás, valamint bentlakásos intézményi ellátás esetén a Nógrád Megyei Kormányhivatal illetékes Járási Népegészségügyi Osztályát ellenőrzés lefolytatása céljából megkereste. A népegészségügyi osztályok a megkereséseket követően - az esetek döntő többségében – arról tájékoztatták a Kormányhivatalt, hogy az engedélyes működése a közegészségügyi követelményeknek megfelel.

A Kormányhivatal 41 esetben valamennyi szolgáltatást érintően a szakmai programban foglaltak megvalósulása és a szociális szolgáltatások szakmai megfelelősége kérdésében a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet Módszertani Igazgatóságát (továbbiakban: Intézet), 4 engedélyes esetében a kijelölt egyházi módszertani intézményt szakértőként kirendelte.

A kijelölt egyházi módszertani intézmények a szakvéleményeket határidőben megküldték.

Az Intézet szakvéleményét - a 2022. évi kirendelések alapján - 8 esetben határidőben, 12 esetben határidőn túl terjesztette elő, 17 esetben nem küldte meg, illetve 4 esetben még nem telt le a szakértői vélemény elkészítésére adott határidő.

A rendes ellenőrzések tekintetében 2022. december 31. napjáig 44 ellenőrzési jegyzőkönyv készült el, 14 jegyzőkönyv elkészítése folyamatban volt. A hatósági ellenőrzésről készült jegyzőkönyvek a fenntartó, a szolgáltató, az engedélyes, valamint a Magyar Államkincstár részére megküldésre kerültek.

Hatósági szerződés

2022. évben nem került sor hatósági szerződés megkötésére.

Az alapszolgáltatások rendes ellenőrzése során feltárt leggyakoribb hiányosságok, jogsértések:

- Szolgáltatási önköltség megállapítására nem kerül sor.
- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 115. § (1) bekezdése szerinti intézményi térítési díjak megállapítására évente nem, vagy tárgyév április 1. napját követően kerül sor.
- A megállapodás-tervezet nem kötelező elemként tartalmazza az intézményi jogviszony megszűnésének eseteit, illetve azok nem feleltek meg az Szt. 100. §, 101. §, 102. § - aiban foglaltaknak.
- A megállapodás-tervezet az igénybe vevő természetes személyazonosító adatain túli adatokat is tartalmaz (pl. TAJ szám, lakcím, nyugdíjas törzsszám, személyi igazolvány száma).
- Az ellátottal kötött megállapodás nem azonos a szakmai program mellékletét képező megállapodás-tervezettel.
- A megkötött megállapodás ellátott általi átvétele nem igazolt.
- A házi segítségnyújtás esetén a megállapodás-tervezet személyi gondozásra szól, szociális segítség esetére nem készül megállapodás-tervezet.
- A személyi térítési díj megállapításáról szóló értesítés, illetve rendelkező határozat nem felel meg az Szt. 115. § (4) bekezdésében foglaltaknak, az ellátottal való közlése nem igazolt.
- A személyi térítési díjról szóló értesítés nem tartalmazza a jövedelemvizsgálat során megállapított jövedelmet, jövedelemhányadot.

- A kérelemhez, valamint felülvizsgálat során nem kerül csatolásra a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet (továbbiakban Ir.) 1. számú melléklet II. része szerinti jövedelemnyilatkozat.
- Az étkeztetésre vonatkozó igénybevételi napló nem a Szociális Ágazati Portálon közzétett formában kerül vezetésre.
- Az Szt. 62. § (1) bekezdése szerinti jogosultsági feltételek részletes szabályai az önkormányzat rendeletében nem kerülnek meghatározásra.
- A szakdolgozó működési nyilvántartásba vételére nem kerül sor.
- A munkaköri leírás nem tartalmazza a helyettesítést.
- A személyi térítési díj éves felülvizsgálatára nem kerül sor.
- A falugondnoki szolgáltatás esetében a tevékenységnapló kitöltése nem felel meg maradéktalanul a Szociális Ágazati Portálon közzétett kitöltési útmutatóban foglaltaknak.
- A megállapodás-tervezet nem kötelező tartalmi elemként tartalmazza az ellátottjogi képviselő adatait, sok esetben az elérhetőségi adatok tévesek.

A szakosított ellátás rendes ellenőrzése során feltárt leggyakoribb hiányosságok, jogsértések:

- A megállapodás-tervezetek csak részben felelnek meg az Szt. 94/C. § (1), (3) bekezdéseinek.
- A kötelezően vezetendő Szociális Ágazati Portálon közzétett egyéni gyógyszerfelhasználási nyilvántartó lapok kitöltése, vezetése nem megfelelő.
- A gondozási tervek vezetése nem megfelelő, továbbá az éves felülvizsgálat nem történik meg.
- Az Szt. 20. § szerinti nyilvántartás tartalmi elemei eltérnek a jogszabályban előírtaktól.
- A kötelezően előírt szakmai létszám nem biztosított.
- A lakószobákban elhelyezett ellátottak száma meghaladja a 4 főt.
- A személyi térítési díj megállapításáról szóló értesítés nem felel meg az Ir. 22/A. § (2) bekezdésének, az Szt. 117/B. § (1) bekezdésének, az Szt. 115. § (2) bekezdésének.

Jogkövetkezmények

Lezárt rendes ellenőrzések száma 2022- ben: 65 db (ebből 27 db 2021. évben indult).

Folyamatban lévő rendes ellenőrzés 2022. december 31-én: 20 db

Utóellenőrzés 2022. évben: 0 db.

Hatósági ellenőrzés során tapasztalt jogsértés miatt más szervnél kezdeményezett eljárások száma: 0
 Hatósági ellenőrzés során tapasztalt jogsértés miatt megindított eljárások száma: 43 db (ebből 19 db, 2021. évben lefolytatott rendes ellenőrzésre indult eljárás), ebből valamennyi felszólítás a hiányosságok megszüntetésére, illetőleg a jogszerű működés helyreállítására.

Soron kívüli ellenőrzésre 2022. évben nem került sor.

Célvizsgálat

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2022. évi országos hatósági ellenőrzési tervében előírta, hogy a szociális és gyermekjóléti tevékenységekhez kapcsolódóan a rendes ellenőrzések során kiemelt figyelmet kell fordítani az ellátotti jogok érvényesülésére. A szociális szolgáltatások ellenőrzése során a Kormányhivatal jegyzőkönyveiben külön fejezetben rögzítette az ellátotti jogokkal kapcsolatos megállapításokat. A rendes ellenőrzések során az ellátotti jogokkal kapcsolatos jellemző hiányosságokat, jogsértéseket a Kormányhivatal nem tárt fel.

1.2. Elsőfokú közigazgatási szervek szociális és természetbeni ellátásokkal kapcsolatos hatósági tevékenységének ellenőrzése

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2022. évi országos hatósági ellenőrzési tervének c.3. pontjában az alábbi célvizsgálat lefolytatását írta elő.

Az Szt. szerinti pénzbeli ellátásokra való jogosultságok megszüntetésének időpontjára vonatkozó gyakorlat vizsgálata valamennyi járási hivatal esetében. A célvizsgálat három megszüntetési ok ellenőrzését érintette.

- A szociális pénzbeli ellátásokra való jogosultság felülvizsgálatának akadályozása esetén történő megszüntetések.

- A foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultság Szt. 36. § (2) e) pontja alapján történő megszüntetések.

- A gyermekek otthongondozási díjára való jogosultság Szt. 39/B § (2) bekezdés a) pontja, valamint a 42. § (2) bekezdés a) pontja alapján történő megszüntetések.

A Kormányhivatal a vizsgálatot valamennyi járási hivatal esetében – 2020. január 1. és 2020. december 31. napja közötti időszak vonatkozásában – elvégezte. Az ellenőrzés szűrőpróbaszerűen bekért iratok alapján történt.

Az ellenőrzési összegzés kitért az egyes megszüntetési okokhoz kapcsolódó gyakorlat bemutatására, valamint kiemelten fókuszált a megszüntetés időpontjának meghatározására és a döntésekben hivatkozott jogszabályi helyekre.

A Kormányhivatal a vizsgálat összegzéseként megállapította, hogy a felülvizsgálati eljárások határidőben, illetve egy-két hetes csúszással kerültek megindításra. Eltérő gyakorlat mutatkozott az eljárás megindításának módjában és az iratbecsatolásra nyitva álló határidő megállapításában. Minden vizsgált esetben az eljárást megindító végzésben megfelelő tájékoztatást kapott az ügyfél jogairól és kötelezettségeiről. A mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés egy esetben sem maradt el. A döntések ügyféllel való közlése szabályszerű volt. Néhány eset kivételével a lakcímre vonatkozó adatok ellenőrzése viszont elmaradt.

Legeltérőbb jogalkalmazói gyakorlat a jogosultság megszüntetése terén mutatkozott. Megállapítható volt, hogy az időskorúak járadékánál a GYOD-nál és az ápolási díjnál nem egyértelmű az elsőfokú hatóságok számára az, hogy az ügyfél jogosultságát mely nappal kell megszüntetni. Az aktív korúak ellátására való jogosultság esetében ez egyértelműbb. Azokban az esetekben amikor a jogosultság megszűnésének napja eltér a pénzellátás folyósításának napjától, alkalmazásra került az Szt. 25. § (10a) bekezdése szerinti szabály.

A jogszabályi hivatkozások megjelölésében egységesebb képet mutattak a vizsgált iratok. Az eljárás megindító végzésekben minden esetben hivatkozás történt az Szt. 25. § (4) bekezdésére. Minden hatóság tájékoztatta az ügyfelet a mulasztás jogkövetkezményét meghatározó jogszabályi szövegről. Egyes hivatalok a mulasztás szankciójára is felhívták az ügyfél figyelmét.

A foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultság Szt. 36. § (2) e) pontja alapján történő megszüntetések vizsgálata során a Kormányhivatal megállapította, hogy ezen a területen is mutatkoztak eltérések a Járási Hivatalok eljárásrendjében. A mulasztások leginkább az eljárások megindítása terén voltak tapasztalhatóak. Az ügyféli tájékoztatások bizonyos esetekben hiányosak voltak. Több alkalommal fordult elő, hogy az eljárást megindító végzésben az Szt. 36. § (3) bekezdésében szereplő közérdekű önkéntes tevékenység nem szerepelt, mint a 30 nap teljesítésére elfogadható jogviszony. Tekintettel arra, hogy a vizsgálat tárgya a 2020-as esztendő volt, ezek a hibák a Járási Hivatalok átfogó ellenőrzése során már javításra kerültek.

A gyermekek otthongondozási díjára való jogosultság Szt. 39/B § (2) bekezdés a) pontja, valamint az ápolási díj 42. § (2) bekezdés a) pontja alapján történő megszüntetése témában egy Járási Hivatalnál egy irat keletkezett. Az ellátás tárgya ápolási díj volt. A vizsgált ügyben a Járási Hivatal az ügyfél ápolási díjra való jogosultságát az Szt. 42. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel - a határozat meghozatala hónapjának utolsó napjával - megszüntette.

A megszüntető határozat ellen az ügyfél jogorvoslattal nem élt. A Kormányhivatal a 2021. évben lefolytatott ellenőrzése során a hivatkozott iratot vizsgálta és a megszüntető határozat jogszabálysértő voltát megállapította. A Járási Hivatal a jogosultság megszüntetése során nem alkalmazta az Szt. 42. § (3) bekezdésében foglalt szabályt. A Kormányhivatal a jogszabálysértést felügyeleti eljárása során orvosolta.

A fentiekben részletezett célvizsgálatok eredményei, megállapításai – az előírt határidőig – 2022. augusztus 31. napjáig megküldésre kerültek az Emberi Erőforrások Minisztériuma részére.

Az országos ellenőrzési terv a.2. pontja előírta, hogy az elsőfokú államigazgatási szervek szociális, pénzügyi és természetbeni ellátások hatósági tevékenységének az ellenőrzését úgy kell ütemezni, hogy 4 évente valamennyi járási hivatal tevékenysége ellenőrzésre kerüljön. Ennek megfelelően a Kormányhivatal a 2022. évi ellenőrzési tervében a Bátorlyerényei és a Pásztói Járási Hivatal ellenőrzését tűzte ki.

A 2021. évre ütemezett Salgótarjáni Járási Hivatal átfogó ellenőrzése 2021. évben megvalósult. A helyszínen és a szűrőpróba szerűen behozott iratok áttekintése megtörtént. Az ellenőrzésről szóló jegyzőkönyv elkészítése 2021. december 31. napján folyamatban volt. A vizsgálatról szóló jegyzőkönyv 2022. évben került megküldésre. A Kormányhivatal összegzőként megállapította, hogy a Járási Hivatal a szociális igazgatás terén jó színvonalon végzi munkáját. Az iratok rendezettek, áttekinthetőek. A döntések tartalmuk szerint jogszerűek, maradéktalanul megfelelnek az Ákr. 5. § (2) bekezdésében foglaltaknak, megfelelő mértékben feltárt tényálláson alapulnak. Az indokolás megfelelő, hordozza az ügy egyedi vonását. Az eljárásrend viszont ügyintézőnkét eltérést mutat.

2022. évben a Bátorlyerényei Járási Hivatal ellenőrzése is megtörtént. A helyszínen és a szűrőpróbaszerűen behozott iratok áttekintését követően a Kormányhivatal az alábbiakat állapította meg. A Járási Hivatal a szociális igazgatás terén jó színvonalú munkát végez. Az iratok megfelelően kezeltek. A döntések az ágazati jogszabály rendelkezésein alapulnak. A tényállás tisztázása megfelelő. A határidő minden vizsgált esetben megtartott volt. Az ügyféli tájékoztatások esetenként kiegészítésre szorulnak. Eljárásjogi kérdésekben tapasztalt a Kormányhivatal kisebb jogsérelmeket, ide értendő a végzések elleni jogorvoslatról szóló tájékoztatás. Ezek javítására a Kormányhivatal felhívta az ellenőrzött hatóságot.

A Pásztói Járási Hivatal helyszíni ellenőrzése 2022. december hónapjában megvalósult. A szűrőpróbaszerűen kiválasztott és behozott iratok áttekintése, valamint az ellenőrzési összegzés elkészítése december 31. napján még folyamatban volt.

2. Gyermekvédelmi, gyámügyi igazgatás

2.1. Gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények hatósági ellenőrzése

Gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények, hálózatok rendes ellenőrzése		
Szolgáltatás	Rendes ellenőrzések száma	
	tervezett	lefolytatott
Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás		
család- és gyermekjóléti szolgálat	6	5
család- és gyermekjóléti központ	3	3
Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás összesen:	9	8
Gyermekek napközbeni ellátása		
bölcsőde	8	5
mini bölcsőde	2	0
családi bölcsőde	5	5
napközbeni gyermekfelügyelet	4	4
alternatív napközbeni ellátás	1	0
Gyermekek napközbeni ellátása összesen:	20	14
Gyermekek esélynövelő szolgáltatásai:		
biztos kezdet gyerekház	1	1
tanoda	1	1
Gyermekek esélynövelő szolgáltatásai összesen:	2	2
Gyermekek átmeneti gondozása		
családok átmeneti otthona	2	2
gyermekek átmeneti otthona	1	1
Gyermekek átmeneti gondozása összesen	3	3
Gyermekvédelmi szakellátás		
lakásotthon	5	5
gyermekotthon	2	2
különleges gyermekotthon	2	2
gyermekotthon speciális csoportja	1	1
nevelőszülői hálózat (+9 nevelőszülő)	1	1
külső férőhely szolgáltatás	2	2
befogadó otthon	1	1
Gyermekvédelmi szakellátás összesen:	14	14
Gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények, hálózatok rendes ellenőrzése összesen:	48	41

2.1.1. Család- és gyermekjóléti központok, család- és gyermekjóléti szolgálatok hatósági ellenőrzése

Az ellenőrzés eszközei:

- adatszolgáltatás,
- iratbemutató és egyéb tájékoztatás kérés,
- helyszíni ellenőrzés.

A 2022. évre tervezett rendes ellenőrzések száma 7 engedélyes, 9 szolgáltatás, ebből 6 engedélyes és 8 szolgáltatás (3 család- és gyermekjóléti központ, 5 család- és gyermekjóléti szolgálat) ellenőrzése valósult meg.

Ellátási terület:

család- és gyermekjóléti központ: 3 járás, 51 település;
család- és gyermekjóléti szolgálatok: 58 település.

Egy engedélyes ellenőrzését a Kormányhivatal 2023. évre átütemezte, mivel az engedélyes 2021-ben kapott működési engedélyt.

A Kormányhivatal 4 engedélyes esetében 6 szolgáltatást érintően a szakmai programban foglaltak megvalósulása és a szolgáltatás szakmai megfelelősége kérdésében az Intézetet szakértőként kirendelte.

Az Intézet a 2022. évi kirendelések alapján 1 esetben határidőn túl terjesztette elő szakvéleményét, 2 esetben nem küldte meg, illetve 1 esetben még nem telt le a szakértői vélemény elkészítésére adott határidő.

Valamennyi ellenőrzés helyszíni ellenőrzés formájában valósult meg, amelyekre 2022. december 31. napjáig sor került. A jegyzőkönyvek a fenntartó, a szolgáltató és az engedélyes, valamint a Magyar Államkincstár részére megküldésre kerültek.

2022. évben indult eljárások esetében az ellenőrzés lezárása három engedélyes esetében történt meg, három engedélyes ellenőrzésének lezárására 2022. december 31. napjáig nem került sor.

Az ellenőrzések során feltárt főbb hiányosságok, jogsértések:

- Az önkormányzati beszámoló elkészítésére nem kerül sor (a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése).
- Az ellenőrzés időpontjában a család- és gyermekjóléti szolgálat személyi feltételének biztosítása a gondozotti irányszámok (1 fő/25 család) tekintetében, valamint az ellátási terület lakosság számára vetítetten (4000 fő lakos/családsegítő) nem felel meg a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (továbbiakban: Nmr.) 1. számú mellékletében előírtaknak.
- Egy család- és gyermekjóléti központ esetében visszatérő probléma, hogy a személyi feltétel biztosítása nem felel meg az NMr. 1. számú mellékletében előírtaknak. Szociális diagnózist készítő esetenedzsert, valamint óvodai és iskolai szociális segítőt nem alkalmaznak.
- A szakmai program nem felel meg teljes mértékben a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 5/a. § (1) és a Nmr. 4/A. § (1) bekezdésének.
- A Gyvt. 139. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartás adattartalma hiányos.
- A Gyermekünk védelmében informatikai rendszerben (továbbiakban: GYVR) végzett dokumentációs tevékenység több esetben hiányos.

- A 9/2000. (VIII.4.) SzCsM rendelet 15. § (1) bekezdése által meghatározott, az engedélyes által készített éves továbbképzési terv a továbbképzésre, felkészítő tanfolyamra fordítható források megjelölését és felosztását nem tartalmazza.

Jogkövetkezmények

Lezárt rendes ellenőrzések száma 2022-ben: 5 db rendes éves (ebből 2 db 2021 évben indult).

Folyamatban lévő rendes ellenőrzés 2022. december 31-én: 3 db.

Utóellenőrzés 2022. évben: 0 db

Hatósági ellenőrzés során tapasztalt jogsértés miatt más szervnél kezdeményezett eljárások száma: 0

Hatósági ellenőrzés során tapasztalt jogsértés miatt megindított eljárások száma: 0 db

Soron kívüli ellenőrzésre 2022. évben nem került sor.

2.1.2. Gyermek napközbeni ellátását nyújtó szolgáltatók, intézmények, hálózatok hatósági ellenőrzése

Bölcsőde, mini bölcsőde

A Kormányhivatal 2022. évi ellenőrzési tervében foglaltak szerint a bölcsődei ellátás területén tervezett rendes ellenőrzések száma: 10 db, ebből 5 db valósult meg.

A rendes ellenőrzések tekintetében 2022. december 31. napjáig 4 ellenőrzési jegyzőkönyv készült el. 2022. december 31. napján folyamatban lévő eljárások száma: 1 db.

A rendes ellenőrzések elmaradásának oka az új engedélyre irányuló kérelmek számának ugrásszerű növekedése.

Az elmaradt rendes ellenőrzések a 2023. évi ellenőrzésekhez kerültek átcsoportosításra.

Az ellenőrzés eszközei:

- adatszolgáltatás,
- iratbemutató,
- egyéb tájékoztatás kérése,
- helyszíni ellenőrzés.

A Kormányhivatal az ellenőrzéshez a szakmai programban foglaltak megvalósulása és a szolgáltatás szakmai megfelelése kérdésében a módszertani feladatokat ellátó Magyar Bölcsődék Egyesülete Bölcsődei Módszertani Szervezetét (a továbbiakban: Módszertani Szervezet) szakértőként egy esetben rendelte ki. A Módszertani Szervezet a szakértői véleményt a Kormányhivatal felé megküldte.

A Kormányhivatal minden esetben megkereste a népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatalt. A népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatal négy bölcsőde szolgáltatást nyújtónál tartott helyszíni szemlét, melyek során megállapította, hogy a szolgáltatást nyújtók a népegészségügyi követelményeknek megfelelnek.

Az ellenőrzések során feltárt leggyakoribb hiányosságok, jogsértések:

- A szolgáltatói nyilvántartás adatai és a szolgáltatások alapidokumentumainak adatai között eltérés mutatkozott.
- A szakmai programok és a mellékleteik a fenntartók által jóváhagyásra kerültek, tartalmuk nagy részben a jogszabálynak megfelel, az apróbb hibák javításra kerültek.
- Többcélú óvoda-bölcsőde intézménynél néhány esetben nem került sor szakmai vezető kinevezésére.
- Az önköltség és az intézményi térítési díj megállapítására néhány esetben nem, illetve határidőn túl került sor.
- A csoportszobában választóelemként használt polcok fal mentén elhelyezése és odarögzítése nem volt megoldott.

A lezárt ellenőrzések tekintetében a fenntartók, a 2022. évi hatósági ellenőrzések során feltárt hiányosságokat, jogsértéseket majdnem hiánytalanul megszüntették. Egy esetben került sor az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 101. § (1) bekezdése szerinti eljárás megindítására, amely a hiányosságok megszüntetésére, illetőleg a jogszerű működés helyreállítására irányuló felhívás volt.

Családi bölcsőde

A Kormányhivatal 2022. évi ellenőrzési tervében foglaltak szerint, a családi bölcsőde ellátás területén tervezett hatósági ellenőrzések száma: 5 db.

Megvalósult ellenőrzések száma: 5 db.

Az ellenőrzések lezárására 2022. december 31. napjáig sor került.

2022. december 31. napján folyamatban lévő eljárás: 0 db.

Az ellenőrzések eszközei:

- adatszolgáltatás,
- iratbemutató,
- egyéb tájékoztatás kérése,
- helyszíni ellenőrzés.

A Kormányhivatal az ellenőrzéshez a szakmai programban foglaltak megvalósulása és a szolgáltatás szakmai megfelelősége kérdésében a módszertani feladatokat ellátó MACSKE Napközbeni Gyermekellátást Nyújtó Szolgáltatók Országos Egyesülete Módszertani Központot (a továbbiakban: Módszertani Központ) szakértőként öt esetben rendelte ki. A Módszertani Központ a családi bölcsőde szolgáltatást nyújtók szakmai munkáját magas színvonalúnak értékelte, mely megfelel a gyermekek életkori sajátosságainak és szükségleteinek. Három családi bölcsődében a szakmai program aktualizálására hívta fel a figyelmet, melyet a fenntartók teljesítettek.

A Kormányhivatal minden esetben megkereste a népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatalt. A népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatal öt családi bölcsőde szolgáltatást nyújtónál tartott helyszíni szemléket, melyek során megállapította, hogy a szolgáltatást nyújtók a népegészségügyi követelményeknek megfelelnek.

Az ellenőrzések során feltárt leggyakoribb hiányosságok, jogsértések:

- A Gyvt 139. § (1) bekezdésében előírt személyi nyilvántartást nem vezetik. A bölcsődei ellátás igénybevételét megelőzően kitöltött adatlap csak részben tartalmazza a jogszabályban előírt adatokat.
- A szülők, a gyermek bölcsődei ellátásának megkezdését megelőzően nem minden esetben nyújtottak be munkáltatói igazolást.
- Két esetben a Kormányhivatal által megállapításra került, hogy a játszóudvaron elhelyezett mászóka és hinta nem a gondozottak életkorának megfelelő.

A lezárt ellenőrzések tekintetében a fenntartók, a 2022. évi hatósági ellenőrzések során feltárt hiányosságokat, jogsértéseket megszüntették, ezért az Ákr. 101. § (1) bekezdése szerinti eljárás megindítása, illetve eljárás kezdeményezése nem volt indokolt.

Napközbeni gyermekfelügyelet:

A Kormányhivatal 2022. évi ellenőrzési tervében foglaltak szerint, a napközbeni gyermekfelügyelet ellátás területén tervezett hatósági ellenőrzések száma: 4 db.
Megvalósult ellenőrzések száma: 4 db.

Az ellenőrzések lezárására 2022. december 31. napjáig sor került.
2022. december 31. napján folyamatban lévő eljárás: 0 db.

Az ellenőrzés eszközei:

- adatszolgáltatás,
- iratbemutató,
- egyéb tájékoztatás kérése,
- helyszíni ellenőrzés.

A Kormányhivatal minden esetben megkereste a népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatalt. A népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatal ellenőrzései során megállapította, hogy a szolgáltatást nyújtók a népegészségügyi követelményeknek megfelelnek.

A Kormányhivatal ellenőrzési tapasztalatai:

A Kormányhivatal az ellenőrzések során megállapította, hogy az engedélyesek a jogszabályokban és a szolgáltatói nyilvántartásokban foglaltaknak megfelelően működnek.

Alternatív napközbeni ellátás:

A Kormányhivatal 2022. évi ellenőrzési tervében foglaltak szerint, az alternatív napközbeni ellátás területén tervezett hatósági ellenőrzések száma: 1 db.

Megvalósult ellenőrzések száma: 0 db.

A rendes ellenőrzés elmaradásának oka a humán erőforrás hiánya.

Az elmaradt rendes ellenőrzés a 2023. évi ellenőrzésekhez kerültek átcsoportosításra.

2.1.3. Gyermekesélynövelő szolgáltatása

Biztos Kezdet Gyerekház

A Kormányhivatal 2022. évi ellenőrzési tervében foglaltak szerint a biztos kezdet gyerekház szolgáltatás területén tervezett hatósági ellenőrzések száma: 1db.

Megvalósult ellenőrzések száma: 1 db.

2022. december 31. napjáig lezárt ellenőrzések száma: 0 db.

2022. december 31. napján folyamatban lévő eljárás: 1 db.

Tanoda

A Kormányhivatal 2022. évi ellenőrzési tervében foglaltak szerint a tanoda szolgáltatás területén tervezett hatósági ellenőrzések száma: 1db.

Megvalósult ellenőrzések száma: 1 db.

2022. december 31. napjáig lezárt ellenőrzések száma: 0 db.

2022. december 31. napján folyamatban lévő eljárás: 1 db

Célvizsgálat

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2022. évi országos hatósági ellenőrzési tervében előírta, hogy a szociális és gyermekjóléti tevékenységekhez kapcsolódóan a rendes ellenőrzések során kiemelt figyelmet kell fordítani az ellátotti jogok érvényesülésére. Az ellenőrzések során a Kormányhivatal jegyzőkönyveiben külön fejezetben rögzítette az ellátotti jogokkal kapcsolatos megállapításokat. A rendes ellenőrzések során az ellátotti jogokkal kapcsolatos jellemző hiányosságokat, jogsértéseket a Kormányhivatal nem tárt fel.

2.1.4. Gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézmények, hálózatok hatósági ellenőrzése

2022. évre tervezett 14 ellenőrzésből valamennyi megvalósult.

Lezárt ellenőrzések száma 2022. december 31. napján: 10 db

Folyamatban lévő ellenőrzések száma 2022. december 31. napján: 4 db

Az ellenőrzés eszközei:

- adatszolgáltatás,
- iratbemutató,
- egyéb tájékoztatás kérése,
- helyszíni ellenőrzés.

A Kormányhivatal 12 esetben megkereste a népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatalt. Az engedélyesek többsége esetében megállapításra került, hogy a szolgáltatást nyújtók a népegészségügyi követelményeknek megfelelnek.

A szakellátást nyújtó intézmények rendes ellenőrzése során feltárt főbb hiányosságok, jogsértések:

- Az előző évekhez képest nem történt változás abban, hogy két gyermekotthon tömegközlekedési eszközzel való megközelíthetősége nehézkes. A településen továbbra sem biztosított az egészségügyi alapellátás, nincsenek alapfokú nevelési és oktatási intézmények sem. A gyermekek részére legközelebb a szomszédos településeken biztosítottak ezen ellátások, szolgáltatások.
- Egy gyermekotthon még mindig nem rendelkezik sportolásra alkalmas teremmel, látogatók fogadására alkalmas helyiséggel és terápiás célra szolgáló csoportszobával.
- Az intézmények többségében szükséges lenne a tisztasági festés elvégzése.
- Több intézményben tapasztalható a lakószobák bútorzatának, valamint a beltéri ajtóknak az elhasználódása, azok cseréje lenne indokolt.
- Egy gyermekotthonban több éve problémát okoz a redőnyök elhasználódottsága, javítás után ismételt leszakadása, ezáltal akadályozott a természetes fény bejutása és a szellőztetés.
- Több intézményben indokolt lenne nagyobb anyagi beruházást igénylő felújítás elvégzése (például a fűtésrendszer korszerűsítése, nyílászárók cseréje, burkolatok cseréje, villamosvezetékek korszerűsítése, vizes blokkok felújítása, kerítés felújítása, stb.)
- A speciális csoportnak helyet adó ingatlan gyűjtogatás miatt lakhatatlanná vált. A gyermekek különböző gyermek- és lakásotthonokba lettek áthelyezve átmenetileg a felújítás befejezéséig, ezáltal több ellátási helyen is a gyermekek létszáma meghaladja az engedélyezettet.
- Több intézménynél a megfelelő szakmai létszám hiányzik, jellemzően a fejlesztő pedagógusi, illetve gyermekfelügyelői álláshelyek betöltetlenek.
- Több esetben előfordul, hogy a szakdolgozók nem rendelkeznek megfelelő szakképzettséggel, közülük azonban többen képzésen vesznek részt, illetve határidőn belül vállalták a szükséges képesítések megszerzését.
- A kapcsolattartási naplók kitöltése hiányos.
- Több intézményben jellemző, hogy az egyéni gondozási-nevelési tervek nem minden esetben tartalmazzák az érintettek aláírását.
- A helyszíni ellenőrzések alkalmával nem minden esetben lehetett betekinteni a GYVR-be, mivel a belépési jogosultsággal rendelkező gyermek-, illetve lakásotthon vezetők több esetben nem tartózkodtak a helyszínen, illetve az informatikai rendszerben végzett dokumentációs tevékenység több esetben hiányos.
- Egy intézmény vezetőjének nyilatkozata szerint a gyermekvédelmi gyámok nem látogatják rendszeresen a gyermekeket, a havi egyszeri látogatás többször is elmarad.

A nevelőszülői hálózat rendes ellenőrzése

A vizsgálat időpontjában a nevelőszülői hálózatban tevékenykedő nevelőszülői családok száma 79, a foglalkoztatási jogviszonyban álló nevelőszülők száma 74 fő. A nevelőszülői hálózatban elhelyezett gyermekek és fiatal felnőttek száma: 223.

A nevelőszülői hálózat rendes ellenőrzése során feltárt főbb hiányosságok, jogsértések:

- A helyszíni ellenőrzés időpontjában a hálózat szakember-hiánnyal küzdött, munkájukat átmenetileg a Heves Megyei Nevelőszülői Hálózat nevelőszülői tanácsadói segítették. Az ellenőrzési jegyzőkönyv lezárásakor már 3 új nevelőszülői tanácsadó alkalmazásra került, így megállapítható, hogy a nevelőszülői tanácsadók által ellátott gyermekek létszáma megfelelt az NM rendelet 1. számú mellékletében előírtaknak (1fő/48 gyermek vagy fiatal felnőtt, legfeljebb 30 nevelőcsaládban).

- A szakmai létszám a helyszíni ellenőrzés időpontjában nem felelt meg az NM rendeletben foglaltaknak, gyermekvédelmi ügyintéző vagy növendékügyi előadó helyett egy adminisztrátor segíti a hálózat munkáját, aki nem vállalta a szükséges szakképesítés megszerzését.
- Több gyermek adatait még nem tudták felvinni, vagy átvenni a GYVR-ben.

A Kormányhivatal 2022. évben 9 nevelőszülő tevékenységét ellenőrizte, melyek során az alábbi hiányosságokat, jogsértéseket állapította meg:

- Több esetben hiányzik a gyermekekre vonatkozóan elkészített egyéni gondozási-nevelési tervről a szülők, a gyermekvédelmi gyám és a korlátozottan cselekvőképes gyermek aláírása.
- Néhány esetben a kapcsolattartási napló vezetése hiányos.
- A nevelőszülő a Gyvt. 54. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek – amely a nevelőszülő és a nevelt gyermekek közötti korkülönbségre vonatkozó szabályt részletezi - nem felelt meg teljeskörűen, de az időközben megszűnt nevelőszülői jogviszony ismeretében a jogszabályi előírástól való eltéréshez szükséges együttes nyilatkozat utólagos kiadása már nem releváns.

A Kormányhivatal megállapította, hogy a nevelőszülői hálózat működése – a fent megállapított hiányosságokat kivéve – jogszerű, a szűrőpróbaszerűen megvizsgált dokumentumok rendezettek, vezetésük naprakész, a jogszabályi előírásoknak megfelelnek.

Jogkövetkezmények

Hatósági ellenőrzés során tapasztalt jogsértés miatt más szervnél kezdeményezett eljárások száma: 0
 Hatósági ellenőrzés során tapasztalt jogsértés miatt megindított eljárások száma: 2 db, ebből valamennyi felszólítás a hiányosságok megszüntetésére, illetőleg a jogszerű működés helyreállítására.

Célvizsgálat

Az EMMI 2022. évi országos hatósági ellenőrzési terve célvizsgálatként a nevelésbe vett 14 év feletti kiskorúak önálló életkezdésre és életvitelre, a pályaválasztásra, a munkavállalásra való felkészítésének tervezését és gyakorlati megvalósulását jelölte meg a 2021. január 1. és december 31. közötti időszakra vonatkozóan.

A Kormányhivatal ellenőrzései során megállapította, hogy az egyéni gondozási-nevelési tervek egyénre szabottak, a feladatok teljesülése – helyenként szűkszavúan – de rögzítésre kerül. A szükség szerinti módosítások dokumentálásra kerülnek. A Kormányhivatal által a helyszínen megvizsgált iratok alapján megállapítható továbbá, hogy mind a gyermek- és lakásotthonokban, mind pedig a nevelőszülőknél figyelembe veszik a gyermekek véleményét a pályaválasztási kérdésekben, amit a megtekintett egyéni gondozási-nevelési tervek is alátámasztanak. A gyermekek iratanyagában megtalálhatóak voltak az oktatási intézmények által kibocsátott iratok is.

A szakemberekkel és a gyermekekkel lefolytatott interjúk alapján a pályaválasztásra és önálló életkezdésre való felkészítés komplex folyamatát a gyermekekkel foglalkozó szakemberek közül a pszichológus és a fejlesztő pedagógus fogja össze. Összességében a fejlesztőpedagógus az, aki a legtöbbet foglalkozik e tekintetben a gyermekekkel. A felkészítés egyéni beszélgetések, foglalkozások keretében történik, a csoportos felkészítés kevésbé volt eredményes, ezért azok jellemzően elmaradtak. A pályaválasztás segítésében az oktatási intézmények nagy segítséget jelentenek a tekintetben, hogy rendszeresen szerveznek pályaválasztási programokat az érintetteknek, melyeken

való részvételt az intézmények biztosítják. A felkészítési folyamatok nem kerülnek külön dokumentálásra.

Kiemelendő az egyik egyházi fenntartó támogató hozzáállása, mivel az általa fenntartott lakásotthonokban és nevelőszülői hálózatnál elhelyezett fiatalok a tehetséggondozáson kívül hozzájuthatnak laptopokhoz is, amennyiben megkezdik felsőoktatási tanulmányaikat vagy először állnak munkába. Továbbá ha a tanulmányaik befejezéséhez szükséges a vezetői engedély megszerzése, akkor a fenntartó ehhez is támogatást nyújt.

A Kormányhivatal a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények, szolgáltatók rendes ellenőrzése során – figyelemmel a Belügyminisztérium Gondoskodáspolitikáért Felelős Államtitkára BMG/1001-1/2022/SZOC SZOLG számú megkeresésében foglaltakra - vizsgálta azt, hogy az **EKAT** rendszer használatára kijelölt, illetve távollét esetén helyettesítési feladatokat ellátó munkatársak EKAT rendszerbe való bejelentése megtörtént-e, valamint azt, hogy sor került-e hatósági eljárás kezdeményezésére az emberkereskedelem áldozataként azonosított személy védelmében.

Az ellenőrzések során a Kormányhivatal megállapította, hogy az EKAT rendszer használatára az engedélyesek többségénél nem került kijelölésre munkatárs, illetve egyetlen esetben sem került kezdeményezésre hatósági eljárás emberkereskedelem áldozataként azonosított személy védelmében.

A Kormányhivatal ellenőrzései során minden esetben – jegyzőkönyvbe foglaltan - felhívta a figyelmet a regisztrációra, a regisztráció menetéről a szolgáltató/intézmény vezetőjének tájékoztatása megtörtént.

2.2. Gyámügyi igazgatás

	összes tervezett ellenőrzés	megvalósult ellenőrzés	elmaradt ellenőrzés
jegyzők teljes körű és témavizsgálata	35	35	0
Gyámhivatalok teljes körű vizsgálata	1	1	0
ÖSSZESEN	36	36	0

2.2.1. Az EMMI országos hatósági ellenőrzési tervében 2022. évre elrendelt célvizsgálatok és adatszolgáltatások

Jegyzőket érintő célvizsgálat 2022. évben nem volt.

Gyámhivatalokat érintő célvizsgálat:

- A gyermek huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése.

Vizsgált időszak: 2021. január 1. - 2021. december 31.

Az adatszolgáltatást a Kormányhivatal határidőn belül – 2022. szeptember 30-ig – az EMMI Szociális Ügyekért Felelős Államtitkársága részére megküldte.

A gyermekvédelmi- és gyámügyi feladatkörben eljáró járási hivatalok előtt a célvizsgálat tárgyát képező eljárás a vizsgált időszakban nem indult.

- A nevelésbe vétellel és a nevelésbe vétel felülvizsgálatával összefüggő gyámhatósági eljárások gyakorlata. Különös figyelemmel a gyermek tájékoztatására és a kétszakaszos nevelésbe vétel alkalmazásának eseteire.

Vizsgált időszak: 2021. január 1. - 2021. december 31.

Az adatszolgáltatást a Kormányhivatal határidőn belül – 2022. október 31-ig – a Belügyminisztérium Gondoskodáspolitikáért Felelős Államtitkára részére megküldte.

A kétszakos nevelésbe vétel jellemzően akkor fordult elő, amikor a gyermek veszélyeztetettsége hosszabb ideje fennállt és a veszélyeztetettség nem olyan jellegű és mértékű volt, ami azonnali intézkedést igényelt, emiatt a nevelésbe vétel elrendeléséig (pár nap) a kiskorú saját családjában nevelkedhetett. A kétszakaszos nevelésbe vételi eljárást alkalmazták a gyámhivatalok akkor is, amikor az újszülött gyermek hazakerülésének feltételei nem álltak fenn és az újszülött kórházban tartózkodásának ideje alatt a gyámhivatal a nevelésbe vétel elrendeléséhez szükséges eljárási cselekményeket el tudta végezni.

A Kormányhivatal a szűrőpróbaszerű ellenőrzés alapján megállapította, hogy a kétszakaszos nevelésbe vételi eljárás során a nevelésbe vételt megelőzően (az első szakaszban) az ítélőképessége birtokában lévő vagy korlátozottan cselekvőképes gyermek meghallgatására/tájékoztatására néhány esetben nem került sor.

2.2.2 Jegyzői gyámhatóságok teljes körű jogszerűségi ellenőrzése

A 2022. évi ellenőrzési terv alapján 35 települést érintően került sor a jegyzői gyámhatóság jogszerűségi ellenőrzésére, melyek során a vizsgálati időszakban keletkezett iratok részben teljes körű, részben szűrőpróbaszerű vizsgálata valósult meg.

Az ellenőrzés során feltárt gyakoribb hiányosságok, jogszabálysértések ügycsoportonkénti bontásban:

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítása

Kérelem formanyomtatvány használata, és a csatolandó igazolások

- A kérelmet a miniszter által rendszeresített formanyomtatványon kell benyújtani, mely több esetben, indokolatlanul kismértékben átdolgozásra került.
- A kérelem kitöltése gyakran hiányos, nem egyértelmű (az üres rovatok nincsenek kihúzva, áthúzva, az ügyintéző által töltendő részek üresek).
- Előfordul, hogy a kérelem mellett az ügyfél külön íven kerül nyilatkoztatásra az egyedülállóságról és a vagyoni helyzetről.
- A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet (továbbiakban: Gyer.) 65/A. § a) pontjában foglaltaknak megfelelően a jegyző nem gondoskodik az adatok beszerzéséről.
- Az ügyfél által benyújtott jövedelemigazolások több esetben aggályosak, pld. a postai kifizetési utalvány szelvénye vagy folyószámla-kivonat fénymásolata kerül benyújtásra, melyet a jegyző annak ellenére elfogad, hogy azon nem látható a jövedelmet esetlegesen terhelő letiltás összege, illetve annak jogcíme, pedig ezek az adatok az egy főre jutó jövedelem számítását befolyásolhatják.

Jövedelemszámítás

- Több esetben előfordul, hogy az ügyirat nem tartalmazza a kérelmező, illetve a család jövedelmét igazoló iratokat vagy nyilatkozatot arról, hogy jövedelemmel nem rendelkeznek.

- Ritkán, de előfordul, hogy az Szt. 10. § (4) bekezdés c) pontjában foglaltak nem kerülnek figyelembe vételre, a család egy főre jutó jövedelme a közfoglalkoztatásból származó nettó jövedelemmel – és nem a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegével – kerül kiszámításra. A kedvezményre való jogosultságot nem érintette a téves jogszabály értelmezés.
- Előfordul, hogy a család egy főre jutó jövedelmének számítása nem a kérelem benyújtását megelőző havi jövedelem, hanem három havi átlagjövedelem alapján kerül kiszámításra.
- Esetenként előfordul, hogy nem kerül a tényállás a tekintetben tisztázásra, hogy az a családban élő nagykorú gyermek, aki nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat nem folytat rendelkezik-e jövedelemmel vagy sem. A Gyvt. 19. § (4) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint a 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező gyermek vehető figyelembe közös háztartásban élő közeli hozzátartozóként.
- Előfordul, hogy a család egy főre jutó nettó jövedelme tévesen, az anyasági támogatás figyelembe vételével kerül kiszámításra. Az anyasági támogatás az Szt. 4. § (1a) bekezdés 3. pontja szerint nem minősül jövedelemnek. A kedvezményre való jogosultságot a jogszabálysértés nem érintette.

A jogosultság időtartamának meghatározása

- A veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény és a 647/2021. (XI.30.) Korm. rendelet vonatkozó rendelkezései szerint a 2020. november 4-e és a veszélyhelyzet megszűnését követő 30. nap között lejáró rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság 2022. augusztus 31-éig meghosszabbodott. Sok esetben tapasztalható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény ismételt megállapítására irányuló kérelmet a jogosultság fennállása alatt érdemben elbírálták.

A gondozó családba tartozó személyek számának meghatározása

- Néhány esetben a család egy főre jutó jövedelmének számítása során nem kerül figyelembe vételre a Gyer. 66. § (3) bekezdése, mely szerint a családbafogadó gyám gyámsága alatt álló gyermek esetében, - kivéve, ha a gyám a gyermek tartására köteles, - a jövedelemszámítás szempontjából nem tekinthető a támogatást kérővel közös háztartásban élő közeli hozzátartozónak. A reá nézve igényelt támogatás megállapításánál a gyermek megélhetését szolgáló juttatásokat kell figyelembe venni.

Nagykorú személyek jogosultságának vizsgálata

- Előfordul, hogy az ügyirat nem tartalmaz arra vonatkozó megállapítást, hogy a nagykorú jogosult az általános jogosultsági feltételek mellett megfelel-e azon speciális feltételnek, hogy a nagykorúvá válást megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válást megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.
- Esetenként előfordul, hogy a nagykorú gyermek jogosultságának megállapítását a szülő kéri.

A tényállás tisztázása, a határozatok tartalma

- A jegyző több esetben elmulasztotta a tényállás teljes körű tisztázását. Pld. a kérelmező úgy nyilatkozott, hogy egyedülálló, ugyanakkor a családi pótlékot nem egyedülállóként vette igénybe, vagy akként nyilatkozott, hogy családos és egyedülállóként részesül családi pótlékban.
 - Előfordul, hogy a határozatban még mindig az szerepel, hogy a kedvezmény jogosultja Erzsébet utalvány formájában természetbeni támogatásra jogosult.
- A 2019. évi LXVI. tv. 32. §-ával módosításra került a Gyvt. 20/A. §-a 2019. július 9-től, melynek értelmében nem Erzsébet utalványra, hanem pénzbeli támogatásra jogosult egy évben két alkalommal a kedvezmény jogosultja.
- Az ügyfél a kérelem-nyomtatványon – kérelmének teljes egészében helyt adó döntés esetére - lemond fellebbezési jogáról, ennek következtében a döntések az Ákr. 82. § (3) bekezdése értelmében véglegessé válnak. Még mindig gyakori, hogy a jegyzők a nyomtatványban foglaltakat figyelmen kívül hagyják és fellebbezési jogot biztosítanak az ügyfélnek a határozatokban.

- Gyakori, hogy a jegyzők a határozatban pontatlanul tájékoztatják az ügyfeleket a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó jogosultságokról.

A döntéshozatalt követő eljárási lépések

- A határozatok véglegessé válásának időpontja több esetben nem jogszerű. Előfordul, hogy a döntés kézbesítését igazoló tértivevény hiányzik az iratokból, vagy az Ákr. 82. § (3) bekezdés a) pontjától eltérően a véglegessé válás dátumaként nem a határozat átvételének napja kerül feltüntetésre.
- Gyakori hiányosság, hogy a jegyző a kedvezményre való jogosultságot megállapító határozat véglegessé válásáról - a Gyer. 15. §-ával szemben - nem küld értesítést.
- Előfordul, hogy a kedvezményre való jogosultságot megállapító határozatot vagy nem küldik meg az oktatási intézménynek az első alkalommal történő megállapításkor, vagy minden esetben megküldik, függetlenül attól, hogy első vagy nem első megállapítás.

A Kormányhivatal a jegyzők gyámhatósági tevékenységének ellenőrzése során két esetben tett felügyeleti intézkedést, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság iránti kérelmet elutasító határozatot megváltoztatta.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzete fennállásának megállapítása

- A veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény és a 647/2021. (XI.30.) Korm. rendelet vonatkozó rendelkezései szerint a 2020. november 4-e és a veszélyhelyzet megszűnését követő 30. nap között lejáró rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság és a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetre való jogosultság 2022. augusztus 31-éig meghosszabbodott. Sok esetben tapasztalható, hogy a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet ismételt megállapítására irányuló kérelmet a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállásának időtartama alatt érdemben elbírálták.
- Néhány esetben előfordul, hogy a jegyző az ügyfelet külön íven nyilatkoztatja a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzet feltételeinek fennállásáról. Az ügyfélnek a kérelemben csak a B) lap 1. pontjában foglaltakról – az alacsony iskolai végzettségről – kell nyilatkoznia. A további feltételek fennállását hivatalból kell vizsgálni.
- Előfordul, hogy a jegyző a gyermek hátrányos helyzetét állapítja meg a szülő alacsony iskolai végzettségére figyelemmel akkor, amikor a szülői felügyeleti jogot együttesen gyakorló szülők közül csak az egyik szülő nyilatkozik az alacsony iskolai végzettségről. A Gyvt. 67/A. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak szerint ezen jogszabályi feltétel akkor áll fenn, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőre vonatkozóan fennáll ezen feltétel.
- Gyakori, hogy a jegyző a kérelmező gyermekének hátrányos helyzetét állapítja meg a kérelmező alacsony iskolai végzettségére, vagy alacsony foglalkoztatottságára tekintettel és nem vizsgálja a Gyvt. 67/A. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakat, a halmozottan hátrányos helyzet esetleges fennállását.
- Nem állapítható meg az iratokból, hogy a jegyző a Gyer. 83. § (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően megküldte-e a jogosultaknak a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzethez kapcsolódó jogosultságokról szóló tájékoztatót.
- Gyakori, hogy a jegyző a döntés véglegessé válásáról a Gyer. 15. §-ában foglaltaknak megfelelően nem küld értesítést.
- A jegyző a Gyer. 83. § (6) bekezdésétől eltérően a határozatot a véglegessé válását követő 5 napon belül nem küldi meg tájékoztatásul a gyermek oktatási intézményének, de előfordul az is, hogy már a véglegessé válás előtt sor kerül a kézbesítésre.
- Előfordul, hogy a határozatban az illetékességet megállapító jogszabályi hivatkozás pontatlan, azt a 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (Gyár.) 23. § (14) bekezdése alapozza meg.

A Kormányhivatal a jegyzők gyámhatósági tevékenységének ellenőrzése során két esetben tett felügyeleti intézkedést, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása iránti kérelmet elutasító határozatot megváltoztatta.

Gyámhatósági ügyekben megkeresésre környezettanulmány készítése

- Előfordul, hogy a környezettanulmányok tartalma hiányos, nem felelnek meg az Ákr. 78. §-ában és a Gyer. 9. §-ában foglaltaknak.
- Egy-két esetben fordul elő, hogy a környezettanulmány elkészítésére és megküldésére a megkereső hatóság által, az Ákr. 25. § (1) bekezdése alapján megállapított határidőn túl kerül sor.

2.2.3. Gyámhivatalok jogszerűségi ellenőrzése

A 2022. évi ellenőrzési tervben egy járási hivatal (Szécsény) gyámügyi tevékenységének vizsgálata került meghatározásra. A Szécsényi Járási Hivatal vizsgálata megtörtént, azonban az ellenőrzési összegzés készítése jelenleg még folyamatban van.

A 2021. évi ellenőrzési tervben ütemezett járási hivatalok közül a Salgótarjáni Járási Hivatal ellenőrzési összegzése 2022. évben került befejezésre, a Kormányhivatal által feltárt főbb jogszabálysértések,hiányosságok ügycsoportonkénti bontásban az alábbiak:

Elhelyezi a gyermeket ideiglenes hatállyal a különélő másik szülőnél, más hozzátartozónál vagy más alkalmas személynél, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:122. § (2) bekezdése szerinti gyermekvédelmi nevelőszülőnél (a továbbiakban: nevelőszülő), vagy – ha erre nincs mód – gyermekotthonban, fogyatékosok vagy pszichiátriai betegek otthonában, egyidejűleg – a feltételek fennállása esetén – családba fogadó gyámot vagy gyermekvédelmi gyámot rendel.

- Az ideiglenes hatályú elhelyezésről rendelkező döntés nem tartalmazza a Gyer. 97. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltak szerint a határozat azonnali végrehajthatóságának kimondását.
- A gyermekek ideiglenes hatályú elhelyezése nem volt indokolt: a gyermekek ellátása, gondozása biztosítva volt, súlyos, azonnali intézkedést igénylő körülmény nem merült fel. Megállapítható, hogy a szülők elhunytak, a testvérek folyamatosan gondoskodtak a kiskorúakról, így a gyermekek sorsát ideiglenes hatályú elhelyezés nélkül a Gyer. 127. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltak szerint gyámrendeléssel lehetett volna jogszerűen rendezni.
- A gyámhivatal döntése meghozatala során nem vette figyelembe a kapcsolattartásra jogosult anya körülményeit (nincs jövedelme, agresszív magatartást tanúsító apával azonos időben történő kapcsolattartás), a gyámhivatal által szabályozott kapcsolattartás nem segíti elő a gyermek mielőbbi vér szerinti családba való visszakerülését.
- Az ideiglenes hatályú elhelyezésről szóló határozatnak a Gyer. 97. § (1) bekezdés ia) pontja szerint tartalmaznia kell a kapcsolattartásra jogosult szülőnek a Ptk. 4:124. §-a szerinti jogkövetkezményekre történő figyelmeztetését. A határozat pontatlanul, nem a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően tartalmazza a figyelmeztetést.
- A Gyvt. 128. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a gyámügyi eljárásban meg kell hallgatni a szülőt, az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket, melyet akkor lehet mellőzni, ha a meghallgatás miatti kétsédelem elháríthatatlan kárral vagy veszéllyel járna. A szülő és gyermek meghallgatására nem került sor és a döntés indoklása ennek okát nem jelöli meg.

A szülői felügyeleti jog szünetelésének, feléledésének és megszűnésének megállapítása

- A szülői felügyeleti jogot – bírósági döntés alapján - egyedül gyakorló szülő elhunyt, ezt követően a gyermeket a túlélő szülő gondozta, nevelte. A gyámhivatal nem kizárólag a szülői felügyeleti jogot gyakorló szülő halálát igazoló irat alapján hozta meg azt a döntést, hogy a különélő szülő szülői

felügyeleti jogának feléledését megállapította, hanem a Gyer. 19. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően vizsgálta a körülményeket, tisztázta a tényállást, azt, hogy a különélő szülő képes-e, alkalmas-e a továbbiakban a szülői felügyeleti jog gyakorlására. Emiatt a szülői felügyeleti jog feléledése nem automatikusan, a jogszabály erejénél fogva következett be, mint ahogyan azt a gyámhivatal határozatában megállapította. A szülői felügyeleti jog az elhunyt szülő halálának napjáig visszamenőleges hatállyal történő felélesztése nem jogszerű, figyelemmel arra, hogy a szülői felügyeleti jog gyakorlására csak annak feléledéséről rendelkező határozat közlését követően kerülhet sor.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálata, megszüntetése, megváltoztatása

- Az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálatának eredményeként az ideiglenes hatályú elhelyezés megszüntetésre került, mellyel egyidejűleg a gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezésre kirendelt gyámot tisztségében megerősítette. Az eljárás során a Gyer. 128. § (2) bekezdésének a) pontjában foglaltak szerint nem kerültek beszerzésre a gyámrendelés alapjául szolgáló iratok, a szülők halotti anyakönyvi kivonata.

- Az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálatára, az ideiglenes hatályú elhelyezés megszüntetésére a Gyvt. 73. § (1) bek. a) és b) pontjában foglalt határidőn belül – 30 és 45 nap - nem került sor.

- A gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezésről szóló döntésében megállapította, hogy a szülők gondozási-nevelési joga az ideiglenes hatályú elhelyezés ideje alatt szünetel. Ezzel egyidejűleg a gyermek részére családbafogadó gyám kirendelésére került sor és a gyámhivatal megállapította, hogy a gyám a gyámsága alatt álló gyermek gondozója, nevelője, vagyonának kezelője és törvényes képviselője. A két rendelkezés nincs egymással összhangban, hiszen ha a szülőknek csak a gondozási-nevelési joga szünetel, akkor a vagyon kezelésére és a törvényes képviseletre továbbra is jogosult és köteles, vagyis ezen jogosítványok a szülőt és a gyámot is egyszerre illetik meg.

Nevelésbe vétel elrendelése, megszüntetése, a nevelésbe vett gyermek kapcsolattartásáról való döntés

- A nevelésbe vételi határozat indokolása nem tartalmazza azokat a mérlegelési szempontokat, melyek a döntést megalapozzák és melyekből megállapítható, hogy a gyámhivatal a családba fogadás engedélyezése helyett miért döntött a nevelésbe vétel mellett. A gyámhivatal határozata az Ákr. 81. § (1) bekezdésében foglaltaknak nem felel meg.

- Nem történt meg a gyermekek ideiglenes gondozási helyének, illetve gondozási helyének közlése a Gyer. 105. § (3) bekezdésében foglaltak szerint.

- A nevelésbe vételt elrendelő határozatban tévesen szerepelnek a gyermek örökbe fogadhatónak nyilvánítására vonatkozó feltételek, a tájékoztatás nem felel meg a Ptk. 4:124. § (1) bekezdésében foglalt hatályos jogszabályi rendelkezéseknek.

- A nevelésbe vétel felülvizsgálata során a gyámhivatal a szülőket írásban történő nyilatkozattételre hívta fel a veszélyhelyzet ideje alatt teendő, egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokkal kapcsolatos intézkedésekről, valamint a szociális és a gyermekvédelmi szolgáltatásoknak a veszélyhelyzet ideje alatt elrendelt működési rendjéről szóló 556/2020. (XII.4.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdésére hivatkozással. Ezen jogszabályhely a nyilatkozattételre való felhívás időpontjában hatálytalan volt, a szülők személyes meghallgatását a gyámhivatal jogalap nélkül mellőzte.

- A nevelésbe vétel megszüntetésével egyidejűleg a gyámhivatal nem rendelkezett a gondozási díj fizetési kötelezettség megszüntetéséről a Gyer. 110. § (1) bekezdés i) pontjában foglaltaknak megfelelően.

- A gyámhivatal az ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél elhelyezett gyermekek esetén az édesapa élettársának kapcsolattartásra irányuló kérelmét visszautasította, figyelemmel arra, hogy ezen eljárásban az apa élettársa nem minősül ügyfélnek. A visszautasító döntésben célszerű tájékoztatni a kérelmezőt arról, hogy a kapcsolattartásra a Ptk. 4:179. §-ában, illetve a Gyer. 28. § (1) és (3) bekezdésében foglalt személyek jogosultak, illetve arról, hogy a Gyer. 30/H. § (3) bekezdésében foglaltak szerint a gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermek gyermekvédelmi gyámja

biztosíthatja, hogy a gyermek személyes kapcsolatait a Gyer. 28. § (1) és (3) bekezdésében felsorolt személyeken kívül mással is ápolhassa.

- A gyámhivatal a nevelésbe vett gyermekek szülőkkel történő személyes kapcsolattartásának szabályozása tekintetében nem tisztázta teljes körűen a tényállást, azt, hogy a szülők a büntetés-végrehajtási intézetből milyen módon tarthatnának a gyermekekkel személyes kapcsolatot, van-e lehetőség a bv. intézeten kívüli találkozásra, amennyiben igen milyen módon, milyen időközönként stb. A gyámhivatal által szabályozott személyes kapcsolattartással a bv. intézetben tartózkodó szülők nem tudnak élni, mely az örökbefogadhatóvá nyilvánítás és a gyermekek érdeke szempontjából aggályos.

A gyermeket örökbe fogadni szándékozók alkalmasságáról való döntés

- Az örökbefogadni szándékozó házaspár nem rendelkezett a felkészítő tanfolyam eredményes elvégzését igazoló irattal. A gyámhivatal megállapította az örökbe fogadni szándékozó személyek örökbefogadásra való alkalmasságát, ezzel egyidejűleg azonban a Gyer. 39. § (2f) pontjában foglaltaknak nem tett eleget, mely szerint tájékoztatni szükséges az érintetteket arról, hogy térítésmentesen elvégezhetik a felkészítő tanfolyamot és nem hívta fel a szakszolgálatot arra, hogy a tanfolyam elvégzését segítse elő.

A gyermek családba fogadásához való hozzájárulás

- A Gyámhivatal a családbafogadási eljárás során vagyoneleltár felvétele érdekében megkereste a lakóhely szerint illetékes jegyzőt, mely jelen esetben a Gyer. 128. § (2) bekezdés c) pontja szerint nem indokolt, hiszen a szülő az eljárás során nyilatkozott arról, hogy a gyermeknek nincs vagyona.

- A Gyámhivatal az eljárás során nem vizsgálta a Gyer. 128. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltakat, azt, hogy a gyermek részesül-e rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben.

Ideiglenes gondnok, gondnok, hivatásos gondnok kirendelése és tevékenységük felügyelete

- Az ideiglenes gondnok kirendelését követő 8 napon belül nem került sor – a Gyer. 130/D. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően - a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés iránti per megindítására.

A gyermekek és a gondnokoltak ingó és ingatlan vagyonával és vagyoni értékű joggal kapcsolatos ügyekben való közreműködés:

- A Gyer. 154. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a gyámhivatal az okiratokat akkor láthatja el záradékkal, ha a szerződésben meghatározott vételárat a gyámhatósági fenntartásos betétben elhelyezték. Az iratok alapján megállapítható, hogy a szerződés záradékkal való ellátása korábban történt, mint a vételár megfizetése.

Készült: Salgótarján, 2023. január 26.